ŽALGIRIO NACIONALINIO PASIPRIEŠINIMO JUDĖJIMO priedas

Nr. 251

SU ŽALGIRIU – UŽ LIETUVĄ!

ŽALGIRIS

Buvimo Europos Sąjungoje kaina

Gediminas JAKAVONIS
Žalgirietis, parlamentaras

Visada būsiu dėkingas likimui, kad buvau tarp tų, kurie Mokslų akademijos salėje klausėsi bene paskutinės Justino Marcinkevičiaus kalbos. Tą vakarą didysis mūsų tautos poetas kalbėjo apie pareigą būti savo žemės šeimininkais. Kalbėjo Mokslų akademijos salėje, kurioje prieš 25 metus rinkdavosi Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio žmonės, kalbėjo mums palikdamas savo Testamentą - savo žemėje tvarkytis patiems.

Vartau 1990 metų dokumentus, kurie vadinasi „Valstybės atkūrimas: sąjūdžio rinkiminis projektas“. Cituoju tik kai kuriuos punktus:

- siekti neutraliteto kaip aukščiausiojo Lietuvos užsienio politikos principo;
- remti Baltijos nebranduolinės zonos kūrimo idėją ir reikalauti nedelsiant išgabenti iš Lietuvos teritorijos branduolinį bei kitus naikinimo ginklus;
- stabilizuoti Lietuvos nacionalinę valiutą, pažaboti infliaciją;
- garantuoti pragyvenimo minimumą visiems piliečiams, negaunantiems didesnių pajamų;
- periodiškai perskaičiuoti darbo užmokestį, pensijas, stipendijas ir pašalpas atsižvelgiant į infliacijos lygį.

Tauta patikėjo Sąjūdžiu ir 1990 kovo 11-ąją buvo atkurta nepriklausoma Lietuvos valstybė, ją 1991 sausį apgynė Lietuvos žmonės. Medininkų žudynių liudininkas, buvęs pareigūnas Tomas Šernas tų metų Sausio 13-osios naktį pasakojo: „Kai prasidėjo šaudymas prie Televizijos bokšto, iš mūsų daugiabučio namo ginti patraukė 3 šeimos, dar trys mūsų namo šeimos priklausė organizacijai „Jedinstvo“. Tą naktį Vilnių daugiausia apgynė iš Lietuvos provincijos suvažiavę žmonės...“

Tada tai buvo iš visos Lietuvos suvažiavę žmonės, gynę savo valstybę, jos institucijas, savo teisėtai išrinktą valdžią, Seimą, ant kurio barikadų buvo užrašas, kad tai „Lietuvos širdis“. Vis galvoju, kur ir kada atsirado ta riba, po kurios buvusi vieninga tauta suskilo į dvi Lietuvas - elitą ir „runkelius“.

Kažkada J.Stalino saulės parsivežti į Maskvą vykusi Salomėja Nėris prieš mirtį ištarė žodžius: „Viešpatie, ką jie iš mūsų padarė!“ Šiemet dalyvaudamas daugybėje Sausio 13-ajai skirtų renginių, klausydamas proginių kalbų, kalbėdamas su žmonėmis apie jų vargus ir rūpesčius, pats savęs klausiau - ką mes patys su savimi padarėme? Kaip vėl neprisiminti Justino Marcinkevičiaus žodžių: „Likę gyvieji, ko jūs taip šaukiate, ko jūs taip rėkiate? Mes po žeme viską girdim, tik ne viska suprantam...“

Irmanto Sidarevičiaus nuotr.

Sausio 13-ąją klausydamas proginių kalbų, kalbėdamas su žmonėmis apie jų vargus ir rūpesčius pats savęs klausiau - ką mes patys su savimi padarėme

Ir aš daug ko nesuprantu. Kaip galima pažeidžiant įstatymus, vadinamus referendumu, atsisakyti savo valstybės nepriklausomybės? (Kaip ta blondinė ne į temą - kiek bylų dar būtų iškelta Darbo partijai, jei ji ne savo rinkėjus kviestų alumi ir skalbimo milteliais?)

Kaip galima sugalvoti - pardavinėti žemę užsieniečiams?

Kaip galima valdžioje esančiam elitui ignoruoti įvykusį referendumą dėl Visagino AE?

Kaip galima atsisakinėti paskutinio savo valstybingumo simbolio, nacionalinės valiutos - lito?

Ar jau uždaromas projektas „Lietuvos valstybė“.

Pamenu, kai sovietmečiu tėvas tvarkydamas stalčiuje dokumentus, ištraukė tarpukario Lietuvos pilkai žalsvą 100 litų banknotą: „Pažiūrėk, sūnau, o juk mes kadaise buvome Valstybė...“

Žiūrėjau tuo metu į tą pinigėlį ir nesupratau, kodėl tėvo akyse tada pamačiau ašaras.

1993 m. birželio 25 d. mačiau ašaras žmonių akyse, kai atstovėję prie kasų eilėse jie rankose laikė pirmuosius antrosios Lietuvos Respublikos litus.

Mes atgimėme kaip Valstybė!

Kai įsivesime eurą - mes pritrauksime į Lietuvą investuotojus, kai įsivesime eurą - mes galėsime pigiau skolintis... ir t.t. - girdžiu dabar kiekvieną dieną. Dieve mano, tą patį girdėjau ir tada, kai stojome į NATO ir kai stojome į Europos Sąjungą, tik tada nuoširdžiai tuo tikėjau. Dabar matydamas, kas darosi euro zonos valstybėse ir ypač Graikijoje, kaip žmogus, turintis ekonomisto išsilavinimą, tuo abejoju ir netikiu.

Štai estai eurą įsivedė, latviai įsivedė, o mes irgi kuo greičiau turime įsivesti. Kaip gi čia taip pralošiam Pabaltijo kaimynams, o juk Europos Konstituciją net neskaitę pasirašėme patys pirmieji Europoje.

Lietuvos bankų sistemoje šeimininkauja skandinavai. Skandinavai į savo rankas periminėja ir Lietuvos žiniasklaidą, kuri pastaruoju metu kartu su mūsų politiniu elitu kasdien pateikia vis naujų ir naujų argumentų apie būtinybę Lietuvoje įvesti eurą.

Štai latviai jau du kartus pigiau skolinasi, štai, pažiūrėkite, kokie gražūs naujo pavyzdžio 10 eurų banknotai, tereikia tik paruošti euro įvedimui Lietuvos žmones (nesusipratusius „runkelius“, kurių Latvijoje buvo 60 proc.) ir jau tada bus tikras rojus Lietuvoje.

Tada mano klausimas, jei jau mes, nenorintys atsisakyti lito „runkeliai“, - kvailesni, tai ar kvailesniais už mūsų elitą laikote Didžiąją Britaniją, Šveicariją, Švediją, Lenkiją, kurios arba nesiruošia, arba neskuba atsisakyti savo nacionalinių valiutų?

Praėjusios kadencijos Seime turėjom premjerą, kuris aiškino tautai, kad suvaldė ekonominę krizę, kad apie tai rašys vadovėliai, kad užsienio ekspertai jį giria... Kur negirs, kai per ketverius metus sugebėjo prisiskolinti tiek, kiek iki jo valdymo Lietuva nebuvo skolinga per visą savo egzistavimo laikotarpį. Lietuvos banko valdybos pirmininkas pataria norintiems turėti litą - nejuokinti pasaulio.

O jūs, garbūs vyrai, taip vis laukiantys iš užsienio pagyrų, niekada nesusimąstėt, kad geriausia jų sulaukti iš savo tautiečių, kuriems įvedus eurą iškart padidinsite kainas?

Iš visų pusių puolama skandinavų valdomos žiniasklaidos, koalicijos partnerių iš kairės ir opozicijos iš dešinės, Seimo pirmininkė pirmiausia pasiūlė padidinti vidutinį darbo užmokestį iki 1500 litų ir tik tada svarstyti euro įvedimo klausimą. Na ir prasidėjo! Konservatoriai, liberalai iškart prakalbo apie interpeliaciją Seimo pirmininkei. Premjeras pasakė, kad atsistatydins, jei 2015 m. sausio 1-ąją neįsivesim euro. Ir reikia gi taip nekęsti savo tautos ir visą laiką pataikaujant Vakarams rodyti, kad negalime gyventi savo protu. Juk jei ten Vakaruose genijai, proto bokštai, tik ar ne Vakarų bankininkai, finansininkai kalti, kad pasaulyje kilo tokia ekonominė krizė?

Strasbūre, mieste, kuriame įsikūręs Europos Parlamentas, Europos Taryba, Europos Žmogaus Teisių Teismas, mieste, kuris save tituluoja Europos sostine, stovi Šv.Petro jaunesniojo katedra. Ji garsi tuo, kad viduje per visą sieną nutapyta viduramžių freska, vaizduojanti Europos tautas. Jos čia pavaizduotos kaip raiteliai, nešantys vėliavas su savo valstybių pavadinimais.

Pati paskutinė toje eilėje pėsčiomis basa eina mergina, ant kurios vėliavos parašytas žodis LITAVIA - t.y. Lietuva. Na kurgi mums, paskutiniams Europos pagonims, lygintis protu su tais, kurie į mūsų kraštą kelis šimtus metų veržėsi ugnimi ir kalaviju ir kurių mokyti vyrai jau tuomet mokėjo suskaičiuoti, kiek velnių telpa ant adatos smaigalio.

Istorija kartojasi. Liaupsindami Vakarus, kažkodėl norime prisiminti, kad būtent ten gimė ir komunizmas, ir fašizmas, bet baisiausia, kad bijome pasitikėti savimi, būti savo žemės šeimininkais.

Sausio 13-ąją tauta apgynė savo Lietuvos valstybę. Tūkstančiai niekam nežinomų žmonių buvo šios pergalės kalviai ir tik vėliau imta šlovinti vadus ir vadukus, o politinis šalies elitas šią datą pasidarė savo švente.

Genialus tapytojas Janas Mateika savo paveiksle „Griunvaldas“ nutapė žymiausius to laikotarpio Žalgirio mūšio dalyvius. Čia kiekvienas pavaizduotas karys turi savo vardą, kiekvienas karžygys - istorinė asmenybė.

Bet man visuomet į akis krinta visai šalia Vytauto Didžiojo esantis karys, apie kurį skelbiama, kad tai nežinomas lietuvių pėstininkas. Bet kaip tik tas nežinomas ir yra tas, kuris perveria ietimi didįjį Kryžiuočių ordino magistrą Ulrichą fon Jungingeną.

O aš vis galvoju, kad tiek tada, tiek dabar tas karys, kaip Sausio 13-osios nakties likę gyvi Lietuvos žmonės, taip ir liko politikos akyse „runkeliais“.

Euras yra gerai. Bet ar vietoje lito?

Visuomenėje vis garsėja diskusijos dėl nacionalinės valiutos: privalome pasilikti litą ar privalome jį pakeisti euru? Šalį valdantys visiški euroentuziastai - Prezidentūra, Seimas, Vyriausybė, Lietuvos bankas - žmones įtikinėja, kad diskusijos beviltiškos: a) dėl to, kad jau per vėlu; b) dėl to, kad neįsivedę euro prajuokinsime pasaulį; c) dėl to, kad išvažiuojant iš Lietuvos nebereikės konvertuoti lito į svarus sterlingų (kai galima kovertuoti eurus); d) dėl to, kad neįvedęs euro atsistatydins premjeras (o gal kartu su juo net opozicijos lyderis); e) dėl to, kad mumis labiau susižavės užsienio investuotojai, nes savi investuotojai Lietuvai nereikalingi. Negi iš visuomenės jau atimta teisė net diskutuoti?

Irmanto Šidarevičiaus nuotr.

Apie tai prie ŽALGIRIO NACIONALINIO PASIPRIEŠINIMO JUDĖJIMO apskritojo stalo diskutavo verslininkas Antanas BOSAS, nepriklausoma finansų analitikė Rūta VAINIENĖ, asociacijos „Už sąžiningą bankininkystę“ pirmininkas Kęstutis KUPŠYS ir Nepriklausomybės Atkūrimo Akto signataras Rolandas PAULAUSKAS. Diskusiją vedė žalgirietis Gediminas JAKAVONIS.

G.JAKAVONIS: Mūsų kaimynai latviai nuo sausio jau turi eurą, mes likome vieninteliai iš Baltijos valstybių jo dar neturintys, arba kitaip - dar turintys nacionalinę valiutą.

Kai mūsų *braliukai* įsivedė, daug spaudoje atsiliepimų girdėjome apie tai: ir teigiamų, ir neigiamų. Tai ar reikia mums dabar verstis per galvą kaip sportininkams, siekiant nuo kitų metų turėti eurą?

A.BOSAS: Yra ir neigiamų, yra ir teigiamų dalykų. Jeigu žiūrėtume išskirtinai iš Lietuvos verslininkų pusės - dėl tam tikrų niuansų, dėl bendros valiutos, dėl konvertavimo, dėl dar kai kurių dalykų, - verslui būtų šiek tiek naudos. Kainos, jeigu eurą įvesime, vis tiek kada nors kiltų. Tas pakilimas labai nereikšmingas būtų: skaičiuoja ekonomistai, finansininkai, kad galėtų būti 0,3-0,4 proc. - iki pusės procento.

Bet žiūrint globaliai, šalies mastu, ko gero, nereikėtų skubėti euro įsivesti. Yra keli tokie aspektai, aš tokias gana aštrias tris briaunas įžiūriu. Pirmas dalykas - šalindien visos Lietuvos biudžetas yra deficitinis, o tapus euro zonos nare į Europos stabilumo mechanizmą reikėtų investuoti, tapti donorais finansinių srautų, mokėti kiekvienais metais žymius išteklius, kurie padėtų per krizę kitoms šalims. Nemanau, kad galėtume būti donorai šiandieną su savo deficitiniu biudžetu.

Antra - reikia žiūrėti į stabilumą. To stabilumo kaip ir nėra, ypač pietinėse Europos valstybėse, todėl Lietuvai euras būtų nuostolis arba papildomos išlaidos. Dar vienas aspektas, kuris mane jaudina: mes išvis atsisakome savarankiškumo.

Juk kas yra valstybė? Tai ne tik nuosava teritorija, nuosava valdžia, bet ir nuosava valiuta. Vadinasi, atsisakome tam tikrų laisvių ir savarankiškumo. Tiek kovoti dėl nepriklausomybės ir patiems jos atsisakyti? Žiūrėkim į kitas šalis: Skandinavija, Anglija - jos neatsisako savo valiutos, kitos nestojo net į Europos Sąjungą, nori būti savarankiškos.

Kol nėra stabilumo Europos Sąjungoje, kol nėra mūsų perteklinis biudžetas, galima palaukti dėl euro įvedimo. Jeigu bendrą apklausą paimtume apie gyventojų nuomonę, tai beveik didesnė dalis netrokšta to euro. Bet politikams, tiems, kurie yra Vyriausybėje šios kadencijos, būtinai turi būti įvestas euras. Jiems tai svarbu, kad galėtų muštis į krūtinę, sakyti: mes tai padarėm, mes subalansavom šalies ekonomiką, kad atitiktų visus Mastrichto kriterijus, ir įvedėm eurą.

G.JAKAVONIS: Net ir toje pačioje Latvijoje 60 proc. žmonių nepritarė euro įvedimui. Kodėl nesiskaitoma su žmonių nuomone arba ta nuomonė blokuojama?

R.VAINIENĖ: Labai sunku komentuoti politinius motyvus, kodėl daugeliui rinkėjų nepritariant šito labai siekiama. Galbūt yra tarpvalstybiniai susitarimai, galbūt yra kažkokie įsipareigojimai. Aš neturiu sau atsakymo, kodėl politikai taip nori. Galbūt suveikia tas *simplikus vulgaris*, politinės ambicijos, kad štai Estija turi, Latvija turi eurą, o mes ne. Na, toks paprastas paprasčiausias politinis sportas.

Bet iš ekonominės pusės visą laiką sakiau, kad mes, būdami valiutų valdyboje, susisieję eurą esame labai palankioje situacijoje. Mes ir turime tą eurą, bet ir neturime jo fiziškai. Turime fiksuotą kursą, naudojamės visais euro pranašumais, bet neturime to cirkuliuojančio banknoto. Tai mums per nelaimę, kai 2007 metais neįsivedėme euro ir labai išgyvenome, puikiai susiklosčiusi palanki aplinkybė.

2007 metais nežinojome, kokios problemos yra euro zonoje, dabar sužinojome. Ir dabar kaip tik veikia tas balto lapo principas: dalyvaudami stojimo procese, galime laikytis visų Mastrichto kriterijų, kurie yra labai geri, nes drausmina valdžią. Todėl tas procesas yra labai žavingas, palankus, geras.

Būti susisiejus su euru ir jo neturėti būtų pragmatiškiausia. Bet sprendimas priimtas kitoks, ir visos diskusijos jau praeitis. Euras bus. Svarbiausia dabar paruošti žmones, kad negyventų viltimi: o gal euro dar nebus, o gal kažkas sustabdys? Aš kaip ir stengiuosi paskutinė sudėti ginklus, bet esu jau sudėjusi sau mintyse.

Manau, tie, kurie to euro net nelaikę rankose, gali apsirikti. Dėl kurso keitimo nominaliai kainos atrodys mažesnės, pigu atrodys, ir žmogus gali apsirikęs apspirkti ne pagal pajamas, kurios irgi sumažės dėl keitimo 3,5 karto. Tai paruošti žmones - svarbiausia uždduotis. Nes kelias pasirinktas, ir reikia tik save guosti. Ta paguoda tokia, kad nebebus grasinimų devaluoti litą. O tai padaryti yra du keliai: arba gali nuspręsti Vyriausybė su Lietuvos banku, arba Seimas gali pakeisti įstatymą. Bet tokia galimybė yra.

> **Žiūrėkim į kitas šalis: Skandinavija, Anglija - jos neatsisako savo valiutos**
>
> Antanas BOSAS
> Verslininkas

Ir antras dalykas - užsienio investuotojai. Kad ir kaip įrodinėtume, kad litas susietas su euru ir nebus devalvuotas, jie tuo netiki, jiems atrodo, kad su mūsų valiuta visko gali nutikti. Nes tas patikimumas nėra pakankamai tvirtas. Nors aš galvą guldyčiau: 20 metų - nė viena reforma tiek neišgyveno kiek lito susiejimas su kita valiuta. O didžiausias trūkumas yra nestabilumas euro zonoje.

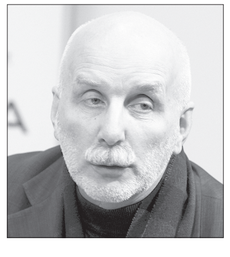

G.JAKAVONIS: Kursuose apie globalizaciją buvo pasakyta, kad globalizacija yra pirmas smūgis nacionalinėms kultūroms, pats pirmas. Atsisakydami lito, kalam per savo valstybingumą. Kodėl vis dėlto valdžios elitas už eurą, o kodėl tauta prieš?

K.KUPŠYS: Įdomu tai, kad vyresni moksleiviai, kai kalbame apie pinigus, apie valiutas, klasėje pasidalija taip, kad kur kas daugiau būna tų, kurie gailisi lito kaip simbolio. Deja, sutikčiau su ponia Rūta, kad diskusijų metas jau praėjęs. Kova, jeigu kas norėjo kovoti prieš euro įvedimą, yra pralaimėta, ir dabar reikėtų žiūrėti, kaip iš tos citrinos pasidaryti limonadą. Kaip turėti saldainiuką euro pavidalu, o ne baubą.

Ir nesutikčiau, kad kažką reikėtų prievarta įskiepyti. Ateis laikas, ir žmonės įsitikins euro privalumais, ypač ta daug keliaujanti visuomenės dalis. Patys pagalvokite, kol važiuojate iki Graikijos poilsiauti, tarkim, automobiliu, keičiate valiutą 5 kartus. Ir po kiekvieno keitimo lieka žvangančių metalinių piniginėlių. Pats esu patyręs, kad tąsymasis su tomis valiutomis nelabai patogu, nebesmagu, nebeeuropietiška, - tai daugiau vargo negu malonumo.

Pinigai pirmiausia yra materialios kultūros atributas. Taip, jie turi kažkokį dvasinį aspektą, bet pirmiausia yra buities dalis. Gal kas ir norėtų juos iškelti į kažkokį dievišką lygį, sakyti, kad tai yra nepaneigiama vertybė. Taip, pinigai buvo kriauklelės, po kurio laiko buvo galvijų odos, dabar turime popieriukus, ant kurių vienokia ar kitokia kalba užrašytas užrašas.

Tad pinigai yra susitarimas. Ir kokius mes juos turime - mūsų pačių reikalas. Jūs dabar tikitės, kad turėsite kreditinę kortelę ir tai išspręs problemą. Kiekvieną kartą, kai kortele atsiskaitote užsienyje, sumokate tam bankui komisinius. Jūs sakote tam tikrus minusus įvedimo, bet aš norėčiau, atsverdamas tą nuomonę, ir tam tikrus pliusus pasakyti.

> ***Homo sovietikus* manė, kad tikras gyvenimas - ten, Vakaruose. Didelė dalis žmonių tokie ir išliko**
>
> Rolandas PAULAUSKAS
> Nepriklausomybės Atkūrimo Akto signataras

R.PAULAUSKAS: Aš klausau diskusijų apie eurą pastaruosius kelerius metus. Klausau pačių iškiliausių Lietuvos finansininkų, ekonomistų argumentų „už“ ir „prieš“. Neatsistebiu, kad neskamba pats pagrindinis argumentas. Tai išeitų, kad savi pinigai yra nelaimė. Jeigu mes išgyvenam, kad neįsivedėm euro 2007 metais, tai išeitų, kad savos valiutos turėjimas yra nelaimė.

Mūsų politikai sąmonėj yra savivaldybės lygio politikai. Labai menki politikai: jie mąsto tik Balbieriškio ar Alytaus lygiu. Jiems nereikia tų instrumentų, kurie duoda galimybes, bet duoda ir riziką, atsakomybę padidina. O čia... atsakomybę numeti Briuseliui ir esi tik savivaldybės viršininkas ar koks nors meras, štai ir viskas.

A.BOSAS: Aš lygiai tą patį sakiau. Žiūrint iš vartotojiškos pusės, galbūt kažkas išloš važinėdamas, jam nereikės valiutos keisti. Bet šalis praloš iš tikrųjų. Pažiūrėkim į Europos stabilumo fondą, mes tokius pinigus turim mokėti, net ne milijonais - milijardais. Ekonominė situacija nepribrendo. O kad pribręstų ta ekonominė situacija, mūsų Vyriausybei reikia įdėti pastangų. Kad biudžetą padarytų perteklinį.

Mes šito atsisakome - galimybės reguliuoti savo pačių ekonomką ir finansus. Kodėl dauguma žmonių, eilinių žmonių, yra „prieš“? Todėl, kad jiems brangi ta nacionalinė kultūra, nacionalinė valiuta. Kiek kartų mes turėjome įvairių valiutų: ir rusiškų rublių, caro, ir sovietinių rublių, ir reichsmarkių, ir t.t. Galų gale vėl turime savo, nacionalinę, valiutą. Ir jos neatima iš mūsų - mes jos atsisakome.

Tokia mūsų politikų, deja, valia. Jau pirmu stojimo į Europos Sąjungą etapu sutartyje buvo parašyta, kad bus įvestas euras. Iš tikrųjų, kad jis bus, aš irgi neabejoju. Todėl, kad mes esam jau ten. Bet kada jis bus, tai nieko nėra parašyta. Jeigu būtume pragmatiški ir mūsų politikai žiūrėtų į ateitį už 5-10 metų, iš tikrųjų neskubėtų įsivesti to euro. Todėl, kad be euro sutvarkyti ekonomiką ir finansus daug lengviau, su nacionaline valiuta, turiu omeny.

G.JAKAVONIS: Kur mes einam? Kas per projektas Lietuvos valstybė: žemę mes kaip ir pasiruošę parduoti užsiemiečiams, valiutos atsisakom, kultūra, kariuomenė irgi nelabai egzistuoja. Ar mes ne per brangiai mokame už buvimą Europos Sąjungoje?

R.VAINIENĖ: Aš įsivaizduoju, kad ta euro zona ir jos plėtra nori nenori ves į didesnę federalizaciją. Lietuva pirmininkavimo laikotarpiu pasistengė, kad atsirastų Bankų sąjunga, ji jau yra. Tai atveria labai dideles galimybes šitoje srityje. Dabar šiek tiek apslopo šitos kalbos ir intencijos, bet jos vėl aktyvės su kiekviena problema.

Labai greitai pradėsime kalbėti apie dar vieną, papildomą, mokestį į Europos Sąjungos biudžetą. Nes dabar ten yra suneštinis balius, kiekvienas nuo savo pridėtinės vertės mokesčio, nuo savo bendrojo vidaus produkto suneša ir sudeda.

Tikrai bus kalbos apie kažkokius federalinius mokesčius, tai neišvengiama. Ir jeigu euras bus kaip brangakmenis, karūna, kurią bus siekiama apsaugoti, tai visos priemonės pateisins tikslą, ir tos priemonės bus didesnė integracija. Savarankiškų galių praradimas yra akivaizdus, ir jis jau prasidėjęs 2004 metais.

Mūsų sąnaudos sieks apie 2,8 mlrd. litų - čia kartu su įmokomis į Europos stabilumo mechanizmą. Reikės įnešti ir į centrinio banko kapitalą, bet ten jau būsim tik dalininkai, nebus tų grynųjų išlaidų. Nauda, skaičiuojant gana optimistiškai, bus apie 54-56 mlrd. litų, ir pagrindinė nauda bus dėl palūkanų normų mažėjimo, dėl valiutos keitimo sąnaudų išnykimo ir dėl poveikio užsienio prekybai ir investicijoms. Tokie buvo skaičiavimo pagrindai, o ginčytis dėl Lietuvos banko skaičiavimo labai nedaug galima, ten profesionalai dirba.

Ir tos sąnaudos - jos bus faktinės, jas tikrai reikės iš piniginės ištraukti. O nauda nebus tokia apčiuopiama, ji kažkur pasklis - nejkris į mūsų piniginę tie 56 mlrd. Bet čia kalbame merkantiliškai, litais, o jeigu kalbėtume vertybėmis, tai šitie skaičiavimai su tuo nieko bendro neturi.

G.JAKAVONIS: Tai galbūt tikrai skubėti nereikia? O jeigu po penkerių metų ES ima ir sugriūva? O ne - be žemės, be savo pinigų, be savo kariuomenės...

K.KUPŠYS: Ne veltui buvo ekonomistų, kurie reikalavo, kad markių niekas nenaikintų, pasidėtų į rūsį, į seifą dėl visa ko. Gal ir mums naudinga turėti planą B Europos nesėkmių atveju, kad galėtume prireikus šiek tiek užsidaryti. Aš linkęs tikėti, kad mūsų valdžios koridoriuose apie tokius planus mąsto, bet galbūt tai tuščios viltys. Jeigu valstybė tuo nesirūpins, matyt, visuomenės judėjimai turės tuo užsiimti.

G.JAKAVONIS: Na, ir kokia reakcija į tuos visuomeninius judėjimus? Nesiskaitoma su Ignalinos atominės referendumo rezultatais, dabar referendumui dėl žemės nepardavimo surinkta 320 tūkst. parašų - bandoma ignoruoti ir šituos rezultatus. Visuomenė kyla, ir visi tie nesiskaitymai vieną kartą gali labai blogai baigtis.

K.KUPŠYS: Tada turime kalbėti apie valdymo kokybę: kokiu būdu šita šalis valdoma, ar teisingai ji valdoma.

Trupučiuką pagalvokime, ar labai smarkiai reikia gailėtis to, ką prarandame.

Čia yra bėda, kad jūs matote valiutą kaip galimybę savo makroekonominėms svajonėms įgyvendinti, neva kaip įrankį kažkokioms globalioms problemoms atsispirti. Jūs smarkiai apsigaunat, nes yra atvirkščiai: jūs tą riziką didinsite, o ne mažinsite.

Lietuva dabar gana nesaugi spekuliacinėms atakoms iš užsienio. Atakavo Turkiją, atakavo Tailandą, o paskui pasauliniam spekuliantui pasimatė Lietuva, ir ją užpuolė su savo šimtais milijardų. Mūsų valiutos kursą Europa suvaldys, o ne mes patys suvaldysime. Ir sumažins riziką, tas problemas, kurios Lietuvai būtų būdingos, jeigu patektume į pasaulinio spekulianto žabangas.

Ar Estija jau prarado dalį savo nepriklausomybės? Realiai pamąstykime: Slovakija angliškai pradėjo šnekėti, vokiškai? Ir estai, ir slovakai - jie moka už savo valstybės skolos tvarkymą jau mažiau. Tai kas mes čia tokie? Išsigandome euro, bet kasmet permokėsime kelis šimtus milijonų vien todėl, kad norime didinti skolą.

G.JAKAVONIS: O švedai Europos Sąjungoje, britai - jie kvailesni už mus?

K.KUPŠYS: Kiekvienas turi savų problemų, kiekvienas sprendžia savaip savo šalies reikalus. Palikite tai jiems patiems. Ar mes turime ką nors geresnio? Ar turime protingą šimtametę tradiciją? Centrinio banko valdytojų plejadą? Ar įleisime žmogų, atsiprašau, iš gatvės pavaldyti mūsų ekonomikos, pasukinėti pinigų mašinėlės, ar politikams atiduosime visą tą įrankį?

> **Pats esu patyręs, kad tąsymasis su tomis valiutomis nelabai patogu, nebeeuropietiška**
>
> Kęstutis KUPŠYS
> Asociacijos „Už sąžiningą bankininkystę“ pirmininkas

Ta Valiutų valdyba gi ne šiaip sau atsirado. Aš buvau gal truputį per jaunas, bet suprantu, kad pagrindinė problema - per daug buvo politikų, norinčių infliacinį procesą įsukti emisijos būdu ir kaišioti biudžeto skyles.

R.PAULAUSKAS: Taigi, šiandien mes einam į tą euro zoną. Kokia ten problema pagrindinė? Jie ir emituoja tuos tuščius pinigus jau kelis dešimtmečius. 1971 metais atrišę visą sistemą nuo aukso, spausdina, kiek tik nori pinigų, kiek tik jiems reikia. O mes turime laikytis jų primestų taisyklių. Taip, mes susisieję su euru, bet mūsų skola 10 kartų mažesnė vienam gyventojui negu Europoje.

O kodėl graiko skola 10 kartų didesnė negu lietuvio? Kad Graikijoje kažką sukūrė - infrastruktūrą arba pravalgė, sočiau pagyveno. Ir dabar kokia yra pagrindinė problema? Jie spausdinti nebegali, bando taupyti, o kai tik bando taupyti, iš karto krinta vartojimas - mažėja darbo vietų. Ar jie galės toliau taip gyventi, kaip gyveno? Ar galės ir toliau iš skolintų pinigų palaikyti savo gerovę? Vienaip ar kitaip, jie bus priversti gyventi pagal savo galimybes.

Ir jeigu ta sistema pradės gyventi pagal savo galimybes, ji pradės byrėti, prasidės socialiniai neramumai - jie jau dabar prasidėjo. Jūs, entuziastai, žiūrite į Europos Sąjungą kaip į darinį, kuriame negali būti blogai, iš principo negali būti blogai. O ką dabar daro pasaulio valiutų sistema, kad paslėptų savo problemas, apie ką lietuviai visiškai nekalba?

> **Galbūt suveikia politinės ambicijos, kad štai Estija, Latvija turi eurą, o mes ne. Toks paprastas politinis sportas**
>
> Rūta VAINIENĖ
> Nepriklausoma finansų analitikė

Jie padarė sportinius susitarimus tarp rezervinių valiutų - tai istorijoje nematytas dalykas. Visi pagrindiniai rezerviniai, tie centriniai, bankai beveik vienu metu emituoja valiutą, kad kursai nesvyruotų. Jie svyruoja nustatyme „koridoriuje“.

R.VAINIENĖ: Komerciniai bankai šiais laikais emituoja kur kas daugiau negu centriniai.

R.PAULAUSKAS: Čia kita emisija. Tai nebūtas istorijoje dalykas. Tos rezervinės valiutos - jos pasidarė kaip viena, nes vykdo subalansuotą politiką, bandydamos išsaugoti Vakarų civilizacijos gyvenimą ne pagal galimybes. Bet tiek euro, tiek dolerio zona siaurėja, nes yra kitų sportinių susitarimų.

Tos pačios Kinijos susitarimas su daugeliu pasaulio valstybių, apeinant eurą ir dolerį. Arba, pavyzdžiui, Iranas. Iranui buvo įvairios sankcijos taikytos. Bet Iranas atsilaikė, jis sukūrė savo atsiskaitymo sistemą, didžia dalimi pagrįstą auksu, ir taip parodė, kad gali apsieiti be doleriu pagrįstos pasaulinės finansų sistemos.

Aš šitais pavyzdžiais noriu pasakyti: mes einame į sistemą, kuri, mano akimis, neturi jokių perspektyvų išlikti esamo pavidalo. Nes jinai kaip tik ir emitavo tuščius pinigus. Taip, čia, be abejonės, yra aštrus instrumentas, bet valiutos devalvavimas pasaulyje yra nuolatinis. Tai nuolat daroma ir šito prireikia, norint atpiginti savo prekes, kad jos turėtų paklausą eksporto rinkose.

Pavyzdžiui, graikai, jeigu būtų turėję galimybę devalvuoti savo drahmą, išeitų iš padėties su mažesniais nuostoliais. O dabar jie yra gelbėjami kelerius metus. Neturi savo valiutos, tai jų skola tik išaugo, o ne sumažėjo. O likusį valstybės turtą jie buvo priversti parduoti tiems patiems pasaulio apgavikams, kurie emituoja tuščius pinigus ir juos investuoja į realius aktyvus.

Dėl to aš sakau, kad artėja didžiuliai pokyčiai šitoje finansinėje Vakarų sistemoje, ir mes, atsisakydami savo instrumento, pabloginsime savo būvį. Tada prasidės griūtis. O ta griūtis - tai tik laiko klausimas, kada ji prasidės. Klausimas ne ar prasidės, o klausimas tik - kada prasidės.

A.BOSAS: Reikia žiūrėti, kad paskui nereikėtų šnekėti po kiek metų, kai ekonomiškai užsilenks pietinės šalys, kad ne aš priėmiau sprendimą įsileisti skandinavų bankus, ne aš priėmiau sprendimą eiti į euro zoną su visais padariniais. O tie padariniai gali būti labai liūdni. Tokiai mažai šaliai paskui išeiti iš euro zonos, grąžinti savo valiutą daug daugiau kainuos negu įeiti į ją.

Tai norint apsisaugoti bent jau reikia neskubėti. Iš tikrųjų esant tam tikroms ekonominėms finansinėms šalies situacijoms valiutos devalvavimas nėra jau toks blogas dalykas - tai ekonominis mechanizmas, kaip gelbėti ekonomiką. Tai civilizuoti dalykai, šimtus kartų taikyti išsivysčiusiose šalyse. Ir nereikia į tai žiūrėti kaip į baubą ar kaip į kažkokį keiksmažodį.

Bet mes nepasiliekame galimybės to daryti. Tai reiškia, kad neapsidraudžiame ateičiai ir žingsnis po žingsnio tampame vis daugiau priklausomi. Mes jau buvome 50 metų priklausomi, bet dabar einame ten pat. Aš labai gerbiu tas šalis, kurios gerbia savo gyventojus, savo žmones, gerbia nacionalinius papročius ir gerbia save daugiau, negu mes save gerbiam.

Kalbos mes jau beveik atsisakėm - pagrindinio nacionalinio turto. Pažiūrėkit, kaip mūsų politikai šneka: kas antras, kas trečias, kas ketvirtas ar kas penktas žodis yra tarptautinis. Dar tarptautinis - tiek to, bet yra iš viso barbarizmas. Todėl, kad šiandien tai madinga.

Tai šitoj vietoj aš laikausi tos pačios nuomonės: vis dėlto globaliu mastu nieko mes neišlošime. Mes skriaudžiame save ir išbraukiame apsidraudimą arba atsitraukimo galimybę. Kuo toliau, tuo daugiau. Dabar jau niekur nedingsim, todėl, kad tiek nueita. Bet klausimas skambėjo kitaip: euras yra gerai ar blogai Lietuvos gyventojams, Lietuvos verslui, Lietuvos ekonomikai?

G.JAKAVONIS: Ir ką mums reikėtų daryti šitoje situacijoje kaip valstybei?

R.VAINIENĖ: Ką daryti? Aš manau, kad čia minėtą planą B turi kiekvienas žmogus turėti sau. Valstybė esame mes, kiekvienas žmogus, ir tą planą B kiekvienas turime. Tas, kuris labai myli eurą, eurais yra paėmęs kreditą. Gal eurus laiko sąskaitoje kaip depozitą. O jeigu euras bus primestas prievarta - tai bus liūdnoji istorijos dalis, nes žmogui nepatiks. Na, ką jis darys? Jeigu jam patinka Šveicarijos frankai, jų turės krepšelyje. Patinka JAV doleriai - jų turės. Patinka auksas - nusipirks aukso.

Ką aš pasaulinėje ekonomikoje įžvelgiu blogo? Kad valdžia stengiasi užkirsti kelią žmonių bėgimui nuo vaikiškų valiutų. Nes visos valiutos yra vaikiškos. Tai nėra taip, kaip jūs sakote, - kažkas Lietuvos, o yra banko produktas. Bankas yra kaip ministerija kokia.

Tai aš manau, kad tą planą B turi turėti kiekvienas žmogus, ir kitos išeities nėra. Čia tas pats, kas išmesti ir pasakyti: plauk pats, ir išmoksi. Bet tai realistiška. Nes sėdėti ir čia postringauti, kad atsiras gelbėtojas, mesijas, ir sugalvos planą mums visiems... Taip nebuvo, nėra ir greičiausiai nebus.

A.BOSAS: Aš kategoriškai nesu prieš, kad negalima Lietuvoje įsivesti euro. Tik jeigu žinočiau, kad penkerius metus ar dešimt metų Europos Sąjungos ekonomika yra stabili, viskas ten garantuota, jokios rizikos nėra. Bet kad ta Europos Sąjunga išliks tokia, kokia dabar yra, aš 50 proc. tikiu, gal net mažiau.

Labai skirtingi poreikiai, labai skirtingos kultūros, galų gale religijos, tradicijos skirtingos ir t.t. Tuos pietiečius - graikus, ispanus - dirbti juos galima priversti, bet mokėti mokesčių beveik neįmanoma priversti. Tokiu atveju galiu teigti, kad jie gyvena ar gyvens mūsų sąskaita, kitų sąskaita.

R.PAULAUSKAS: Iš esmės tas pats klausimas: ar ne per didelė kaina už buvimą Europos Sąjungoje? Ar yra kita sėkmės istorija, be abstrakčios vakarietiškos? Atsakę į šitą klausimą, atsakysime ir į visus kitus. Didelė dalis mūsų žmonių tebėra *homo sovietikus*. Nes *homo sovietikus* manė, kad jo gyvenimas yra nulio vertas, o tikras gyvenimas - ten, Vakaruose. Mes gi taip aukėti, aplinka buvo tokia.

Mes savo gyvenimo nevertinome ir kiekvieną kramtomosios gumos pakelį, atvežtą iš tenai, nešiojom kaip laimės žiburį. Didelė dalis žmonių tokie ir išliko, ir jiems nėra kito kelio kaip tik į Vakarus, dėl to viską, ką Vakarai siūlo, priima be jokių abejonių. Vakarai jiems yra idealas, rojus. Ukrainiečiai akivaizdžiai rodo, kaip serga šita religine Vakarų idėja. Jie pasiruošę paaukoti viską.

Ką aš dar girdžiu tokiose begalinėse mūsų nuolankumo demonstracijose Vakarams? Mes visada, aišku, esame antrarūšiai. Vakariečiai žino, jie moka, o mes nežinom ir nemokam. Na, turim jų klausyti... Betgi jie neįrodė, kad jie žino ir moka.

Parengė Jovita MILAŠIENĖ

Visa filmuota medžiaga tinklalapyje
www.suzalgiriu.lt

Lietuvos tautinė mokykla

Per pirmosios Nepriklausomybės 20-metį iki 1938-ųjų mokyklos Lietuvoje buvo tik steigiamos. Antrosios Nepriklausomybės 20-metį iki 2010-ųjų viskas vyko atvirkščiai: mūsų švietimo įstaigos buvo tik optimizuojamos, uždaromos. Žvilgtelėkime apskritai į visą Lietuvos mokyklų istoriją.

Žvilgsnis į praeitį

Pavėluotą švietimo, mokyklos atėjimą į mūsų kraštą lėmė istorinės aplinkybės: Lietuva, begaliniuose karuose išeikvojusi savo dvasines ir fizines jėgas, švietimu rūpintis neturėjo laiko. Krikščionybės įvedimas Vakarų kraštams reiškė mokyklų atsiradimą gimtąja kalba. Lietuvoje tai atsirado labai vėluojant. Kanceliarine kalba dar ilgai išliko gudų kalba. O pragaištinga unija su Lenkija sustiprino lenkinimo politiką. „Lenkų ponijos privilegijomis susižavėję Lietuvos didikai, bajorai, net šlėktos atskilo nuo tautos kamieno. Prisidėjo sulenkėjusi dvasininkija, Krokuvos universitetas, į kurį turtingieji siuntė mokslintis savo vaikus“, - rašoma leidinyje „Naujoji Lietuva“. Gyventojai ne visada savo noru lipdė „lenkiškas uodegas prie savo lietuviškų pavardžių... Dvaras ir klebonija, mūsų nelaimei, tapo lenkiškumo tvirtovėmis“. Tuo metu Mažoji Lietuva, kolonizuota vokiečių, vokietėjo. Visa, kas lietuviška, buvo pajuokiama, niekinama.

Savo laisvę moka branginti ir ginti tik šviesios tautos - tai suprato Vakarų valstybės, įsivedusios visuotinį privalomą mokymą. O Lietuva vis dar skendėjo tamsoje. Tiesa, 1578 m. Vilniuje buvo įsteigta jėzuitų akademija, kurioje iš Ispanijos, Prancūzijos, Vokietijos atvykę jėzuitai dėstė teologiją, filosofiją lotynų kalba. Net 200 m. Lietuvos švietimas buvo jėzuitų rankose. Buvo dar negausios lietuviškos bajorų mokyklos, kur buvo mokoma katekizmo, lotynų kalbos gramatikos, dar retorikos... Ir viskas.

Turėjo praeiti nemažai laiko, kad, pakliuvusi į unijų spąstus, Lietuva suprastų, jog tik būdama nepriklausoma tauta gali išlikti. Ką tuo metu darė lietuviai? Ilgokai statė pakelėse kryžius, koplytėles su kančios išraiška šventųjų veiduose, dainavo liūdnas dainas apie vargelį, kurį atjoję „šimtai bernelių kojomis sumyniotų, kardais sukapotų...“

Tokia pat padėtis švietime išliko ir carizmo valdymo laikais. Tik XX a. pr. įkurtas Vilniaus universitetas, kuriasi parapinės mokyklos. Tačiau jos dar tikrosios šviesos neatnešė, nes trūko raštingų, išsilavinusių mokytojų. Išlikęs XVIII amžiaus pabaigoje išleistas lietuviškas pradžiamokslis (32 psl.) ilgu pavadinimu „Mokslas skaytima raszta Lietuvišką diel mažu wayku...“ rodo tuometinio mokymo lygį. Ir ši 1850 m. „enciklopedija“, kurioje „padėti visoki mokslay“, buvo perspausdinta net 20 kartų...

Jau svetimšaliai mokslininkai skubiai užrašinėjo mūsų dainas, kalbos formas, kad liktų mokslui nykstančios tautos kultūra... Nebetikima šios tautos atgimimu...

— AČIŪ UŽ GRAŽIĄ LIETUVIŠKĄ MOKYKLĄ!
Baigę pradžios mokyklas mergaitės ir berniukai įteikia Valstybės Prezidentui savo darbo dovanas.

Lietuviškos mokyklos gimimas

Tačiau įvyko stebuklas. „Mūsų lietuviškas sodžius išauklėjo galingos dvasios vyrų, kurie, savęs atsižadėdami, ėmė žadinti tautą... Tai Motiejus Valančius, Simonas Daukantas, Jonas Basanavičius, Vincas Kudirka, Petras Vileišis, Jonas Bielinis, Juozas Tumas pasiryžo prikelti tautą“ („Naujoji Lietuva“).

Todėl pirmiausia visos Lietuvos pagarba sodiečio sūnui, Žemaičių vyskupui M.Valančiui, kuris imasi sodiečių mokymo: įsako kiekvienoje parapijoje įsteigti mokyklas gimtąja kalba.

Ir jau 1853 m. buvo įsteigtos 197 parapinės mokyklos, jose mokėsi 5900 mokinių. O kur dar daugybė mokinių, kuriuos daraktoriai mokė namuose! Ir parapijų klebonus Žemaičių Didysis vertė rūpintis lietuviškomis mokyklomis savo parapijose, siųsti pranešimus apie mokinių skaičių. Taip per 12 šios lietuviškos mokyklos veiklos metų žmonės išmoko skaityti gimtąja kalba. Ir skaitė ne tik maldaknyges, bet ir S.Daukanto, ir M.Valančiaus parūpintas knygas. O ir Prūsijoje spausdintus laikraščius jau buvo kas skaito...

Carizmo valdymo laikotarpiu po 1863 m. sukilimo vėl uždaromos lietuviškos mokyklos. Tačiau įsibėgėjusio šviesos siekimo nebesustabdė. Atėjo slaptųjų mokyklų era - teisingai pavadinta Vargo mokykla. Prabilo aušrininkai, atgimimo rengėjai, iškėlę lietuviškų mokyklų reikalingumą. „Lietuvoj lietuviai mokslų ir apšvietimą turi lietuviškose mokslinyčiose gauti“, - reikalauja aušrininkas J.Basanavičius.

Didysis pakilimas išsaugant mokyklas nenuslopo ir Pirmojo pasaulinio karo metais. Susibūrusi visuomenė, besirūpindama švietimu, rengė mokytojų kursus. Net vokiečių okupacijos metais įsteigta keli šimtai pradinių, 8 gimnazijos ir 11 progimnazijų Vilniuje, Kaune, Panevėžyje. Šiuo sunkiu, įtemptu laikotarpiu trūko ne tik mokytojų, bet ir mokslo priemonių bei vadovėlių. Kai kurie dalykai neturėjo ir nusistovėjusių mokslo terminų.

Norėdami įrodyti okupacinei vokiečių valdžiai, Vilniaus šviesuoliai skubiai rašo vadovėlius. Net būsimasis Lietuvos prezidentas A.Smetona parengė aritmetikos ir algebros vadovėlius, nustatė matematikos terminus, kurių daugumą vartojama ir šiandien.

Didieji darbai nepriklausomoje Lietuvoje

1918 m. Lietuvai tapus nepriklausoma valstybe, Lietuvos valdžia nuo pirmųjų dienų žmonių švietimui skyrė ypatingą dėmesį. Būtent šiuo sudėtingu laikotarpiu imta kurti bendrą švietimo sistemą. 1922 m. paskelbtas visuotinio privalomojo mokymo įstatymas, įgyvendinama keturmetė pradinė, progimnazija ir gimnazija (4-4-4). Kuriamos įvairios gimnazijos: realinės (sustiprintas gamtos ir matematikos mokymas), humanitarinės (sustiprintas lotynų k. mokymas) ir kt. Kuriamos nacionalinių mažumų mokyklos, kur dėstoma jų gimtąja kalba.

1930 m. įvestas visuotinis privalomas 4 metų mokymas.

1934 m. pradžios mokykla praplečiama iki 6 metų.

1938 m. Lietuva turi 60 vidurinių, jose mokosi 25 000 moksleivių.

Steigiamos įvairių profilių žemės ūkio ir amatų mokyklos.

Perpildytos pradinės mokyklos, todėl skubiai steigiamos naujos, kuriamos savos aukštosios mokyklos. 1922 m. pertvarkytas Lietuvos universitetas (nuo 1930 m. - Vytauto Didžiojo universitetas), 1922 m. - Kauno universitetas, 1932 m. - Žemės ūkio akademija, Pedagoginis, Prekybos institutai. Aukštesniojo ir vidurinio mokslo įstaigose - universitete, Dotnuvos žemės ūkio akademijoje, Klaipėdos prekybos ir pedagoginiuose institutuose - mokosi daugiau kaip 6000 jaunuolių.

Trūko mokytojų, todėl skubiai mokytojams rengti įsteigtos kelios mokytojų seminarijos. Steigiant mokyklas aktyviai dalyvavo kunigai. Išeivijos rašytojas A.Pakalniškis knygoje „Metai Praeityj“ prisimena kunigą kanauninką, filosofijos mokslų daktarą Joną Senkų ir žodžius, pasakytus atidarant jo iniciatyva įkurtą 1919 m. „Saulės“ gimnaziją Plungėje: „Kunigų bus iš jūsų ateityje ir daktarų, ir universiteto profesorių“. Tiesą jis sakė - pirmųjų nepriklausomos Lietuvos mokyklų abiturientai aktyviai įsitraukė į Naujosios Lietuvos mokslo, meno, pramonės, pažangaus žemės ūkio kūrimą.

Ir tai sukurta per 20 Nepriklausomybės metų! Visa Lietuva nusėta mokyklomis, ypač visiems sodiečiams prieinamomis pradinėmis mokyklomis, anot poeto Kazio Binkio, lyg žvaigždėmis Lietuvos padangė.

P.S.

Sovietmečio mokykla, kuri tęsėsi apie 50 metų, pokyčiai įtraukiant į bendrą galingosios valstybės sistemą, mokymo proceso ideologizavimas, priverstinis visuotino vidurinio formalus įgyvendinimas. Visa tai dar visi prisimename... Prisimename ir keletą privalumų, kuriais galėjo pasinaudoti visi norintys, - tai nemokamas mokslas ir gana optimalus mokyklų tinklas...

Tačiau su kokia viltimi ir didžiuliu pakilumu atkūrus Nepriklausomybę Lietuvos mokykla laukė švietimo reformos. Nacionalinės mokyklos koncepcijos...

Kad galėtų rūpintis tautos tapatybės išlikimu.

Kad ugdytų savarankišką, kultūringą, patriotiškai nusiteikusį jaunimą...

Juk jau 1988 m. mūsų garsiausi pedagogikos šviesuoliai vyksta į švietimo darbuotojų suvažiavimą su tokiomis mintimis: „Išaušus tautos Atgimimo rytui, su viltimi žiūrime į mokyklą ir tuos žmones, nuo kurių priklauso jos likimas. Ar joje nebus diskredituojamos idėjos, nuasmeninamas mokytojas ir mokinys? Negi ir vėl mokyklai teks kampininko dalia?“ (nuotr. 1988 m. suvažiavimo delegatai, tarp jų - Meilė Lukšienė).

Šiandien laikas paklausti - po 20 Nepriklausomybės atkūrimo metų ar pavyko? Ar negesiname mokyklų kaip žvaigždžių danguje? Ar nenutolta nuo didžiausios vertybės - Nacionalinės mokyklos koncepcijos?

Turime vilties, kad mokykla liks šviesos židiniu (ne paslaugų teikimo įstaiga) ir mokytojai, o ne paslaugų teikėjai, vėl ramiai dirbs, ugdydami Tautos vertybę - būsimą pilietį ir Lietuvos patriotą. Tikime, kad Mokykla išliks nacionaline vertybe.

Kęstutis VARPIOTAS
Plungės akademiko Adolfo Jucio pagrindinės mokyklos direktorius

RESPUBLIKOS NACIONALINIŲ VERTYBIŲ APDOVANOJIMAI 2013

Kvietimas

Muzikinius kolektyvus maloniai kviečiame dalyvauti „Nacionalinių vertybių“ apdovanojimų vakare.
Renginys vyks 2014 m. kovo mėn. Siūloma tema - TARMĖS.
Prašome paruošti vieną arba du muzikinius kūrinius.
Paraiškų laukiame iki vasario 1 d.
el.paštu binkauske@gmail.com. Telefonas pasiteirauti:
(8 686) 59 890, režisierė Laima Lingytė.

www.respublikosvertybes.lt

Su Viltim – į Atgimstančią Šviesą,
Į Rytojų, kuriam privalai
Atiduot savo išmintį visą
Ir žinot - juk ir Tu atsakai
Už šią Žemę ir Jūrą, ir Giedrą
Tiek Danguj, tiek žmonių veiduos,
Kad subręsti Tėvynei reikia
Ne tik Laiko – ir Tavo drąsos.
Privalai patikėti, kad galim
Mes – kiekvienas
Ir mes – visi
Ir mylėt, ir kovoti už šalį
Lietuvos vardu apglėbti.

(Nijolė Dudlauskienė)

Organizatoriai: RESPUBLIKA, Vilniaus miesto savivaldybė, ZONTA INTERNATIONAL
Rėmėjai: VILNIAUS ROTUŠĖ, MAŽOJI RAGAINĖ, RENGINIŲ IDĖJOS, indigo gėlės